

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
Zaur Məmmədov dos. Zaur Məmmədov
"14" 02 2025-ci il

Fənn səllabusu:

İxtisas:050711 "Zoomühəndislik"

Fakultə: "Baytarlıq"

Kafedra:"Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri"

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı:"Heyvanların morfolojiyası və fiziologiyası" (Azərb.Respub.Təh.Naz. əmri,28.11.2011-ci il. Tar.№ 1863 qrifı ilə təsdiq edilmişdir)

Kodu:İPF-B06

Tədris ili: I (2024-2025)

Semestr: II (yaz)

Tədris yükü: Cəmi: 210 saat. Auditoriyadan kənar 135 saat. Auditoriya 75 saat (45 saat mühazirə,30 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit :7

Auditoriya №:müh.409

Saat:alt həftə: II gün 5-ci saat müh.; IV gün 5-ci saat müh.; V gün 4-ci saat müh.,

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı:dosent.Abdullayev Mirfazıl Qafar oğlu.

Məsləhət günləri və saati:1-ci gün 12:30

E-mail ünvanı: m.fag0408@gmail.ru

Kafedranın ünvanı: Ləkəran ş. Fizuli küç.70

III. Təsviyyə olunan dərslik , dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Təsviyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. X.İ Rəhimzadə. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının fiziologiyası. (Dərs vəsaiti) Maarif. 1981

2. A.Əliyev. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının fiziologiyası. (Dərs vəsaiti) Maarif. 1984

3. R.İ.Rzayev, V.İ.Fərzəliyev. Heyvanların fiziologiyasında praktikum. Elm və təhsil 2014.

4. Ə. H. Əliyev, F.Ə. Əliyeva, V.M. Mədətova. İnsan və heyvan fiziologiyası (dərs vəsaiti I hissə) Bakı, 2009

5. R.Rzayev. Fiziologiyadan laborator-təcrübələrinə aid metodik göstəriş. Kirovabad 1990.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnlərin tədrisivacibdeyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Heyvanların fiziologiyasının predmet və vəzifələri, onun bakalavr pilləli ali baytarlıq təhsilində mövqeyi.Sərbəst bazar iqtisariyyatı və heyvandarlığın intensivləşdirilməsində fiziologiyanın rolu və vəzifələri.Fiziologiyanın üsulları. Fiziologyanın başqa fənnlərlə əlaqəsi. Fiziologyanın əsas inkişaf mərhələləri haqqında qısa məlumat: humoral və sinir fiziologiyası, istiqamətlər. İ.P. Pavlov nəzəriyyəsi və onun fiziologyanın inkişafına təsiri. Azərbaycan və dünya miqyasında fiziologyanın inkişafı haqqında qısa məlumat.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılardır: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəflidir,
-9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir.

-7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür,lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.

-6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var,mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur,lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.

-3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var,lakin fikrini əsaslandırma bilmir.

-1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.Öks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında).

91-100 bal-əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı(B)

71-80 bal-yaxşı(C)

61-70 bal-kafi(D)

51-60 bal-qənaətbəxş(E)

51-baldan aşağı qeyri-kafi(F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görüləcək.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 45 saat, seminar 30 saat.Cəmi: 75 saat.

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
		Müh.	
1.	MÖVZU 1. Giriş. Fiziologiya fənni və onun metodları Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Fiziologiya fənni, onun əsas funksiyaları və metodları. 2. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının əsas vəzifələri. 3. Fiziologyanın digər elmlərlə əlaqəsi. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;)</p>	2	
2.	MÖVZU 2.Fiziologiya elmi, onun vəzifələri və inkişaf tarixi. Plan: <ol style="list-style-type: none"> 1. Fiziologyanın vəzifələri və başqa elmlərlə əlaqəsi. 2. Fiziologyanın inkişaf tarixi. 3. Müasir dövrə fiziologyanın vəzifələri və inkişafı <p>Mənbə(1;2;3;4;5;)</p>	2	

	<p>3. MÖVZU 3. Qan dövranı sisteminin fisiologiyası.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qan sistemi haqqında anlayış 2. Böyük və kiçik qan dövranlarının hərəketlərinin xüsusiyyətləri.. 3. Qanın əsas funksiyaları 4. Eritrositlərin quruluşu,funksiyaları və miqdarı. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;)</p>	2	
4.	<p>MÖVZU 4. Qan sistemi haqqında anlayış,fiziki-kimyəvi xassələri Və formalı elementlərinin fisiologiyası.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qanın fiziki-kimyəvi xassələri 2. Leykositlərin fizioloji əhəmiyyəti 3. Toxuma mayesi və limfanın əmələ gəlməsi. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;)</p>	2	
5.	<p>MÖVZU 5. Limfa və limfa dövranı</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qan təzyiqi və onu təmin edən faktorlar. 2. Qanın damarlarda axma surəti 3. Limfositlərin qanda və limfada dövr etməsi. 4. Limfa onun əmələ gəlməsi və limfa dövranı. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;)</p>	2	
6.	<p>MÖVZU 6. Qanın laxtalanması,qrupları,əmələ gəlməsi və qan sisteminin tənzimi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qanın laxtalanma mexanizmi və surəti 2. Qanın laxtalanmasının tənzimi, 3. Qanaxmalar, onların təsnifatı və ilk yardım 4. Qan ilə toxumalar arasında qaz mübadiləsi. 5. Mənbə(1;2;3;4;5;) 	2	
7.	<p>MÖVZU 7. Laktasiyanın fisiologiyası</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Laktasiya haqqında anlayış 2. Süd vəzilərinin böyüməsi vəinkışafı. 3. Ağız südü və onun bioloji rolü 4. Südün əmələ gəlməsi prosesi və onun tənzimi <p>Mənbə(1;2;3;4;5;)</p>	2	
8.	<p>MÖVZU 8.Immun sistemin fisiologiyası</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Immun sistemin fisiologiyası 2. Qan damarlarının fəliyyətinin sinir-humoral tənzimi. <p>Mənbə(1;2;3;4;5;)</p>	2	
9.	<p>MÖVZU 9. Qan dövranının orqanızm üçün əhəmiyyəti və üreyin fisiologiyası</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ürək fəliyyəti və onun fazaları 2. Böyük və kiçik qan dövranlarında qanın hərəkətinin xüsusiyyətləri 3. Sistolik və dəqiqəlik həcm haqqında anlayış. <p>Mənbə(1;2;3;)</p>	2	
10.	<p>MÖVZU 10. Tənəffüzün fisiologiyası</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tənəffüz prosesinin mahiyyəti və tənəffüzün növləri 2. Tənəffüzün tipləri və miqdarı 3. Tənəffüzün fazaları və mərhələləri 	2	

	4. Tənəffüzün tənzimi və süni tənəffüz Mənbə(1;2;3;4;5;)		
11.	MÖVZU 11. Həzmin fiziologiyası. Plan: 1. Bağırsaqlarda həzm prosesinin mahiyyəti 2. Mədəaltı vəzin xarakteristkası və onun həzmdə fizioloji rolu 3. Sorulma və onun mexanizmi Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
12.	MÖVZU 12. Maddələr mübadiləsi həyatın əsəri kimi,zülalların,yağların və karbohidratların mübadiləsi Plan: 1. Maddələr mübadiləsinin mahiyyəti 2. Maddələr mübadiləsinin mərhələləri 3. Zülalların mübadiləsi və onun tənzimi 4. Yağların mübadiləsi və onun tənzimi Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
13.	MÖVZU 13. Mədə həzmi Plan: 1. Mədə həzminin öyrənilməsi üsulları 2. Mədənin sekretor zonaları ,mədə şirəsinin tərkibi və xassələri 3. Selik,onun əhəmiyyəti və müxtəlif yemlərə,mədə şirəsinin sekresiyası. 4. Qusma,onun mexanizmi və əhəmiyyəti Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
14.	MÖVZU 14. K/T heyvalarında mədə həzminin xüsusiyyətləri Plan: 1. Müxtəlif heyvanlarda mədənin qurluşu 2. Gövşəyən heyvanlarda mədə həzmi 3. Gövşəmə prosesi və onun mexanizmi 4. Şirdanda həzm prosesi Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
15.	MÖVZU 15. Vitaminlərin mübadiləsi prosesi Plan: 1. Vitaminlər haqqında anlayış və onların ümumi xarakteristkası. 2. Vitaminlərin təsir mexanizmi 3. Yağda həll olan vitaminlər və onların orqanizmdə rolü. 4. Suda həll olan. vitaminlər və onların orqanizmdə rolü.. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
16.	MÖVZU 16. Suyun və mineral maddələrin mübadiləsi. Plan: 1. Suyun orqanizmdə fizioloji rolu və susuzluğun mexanizmi.. 2. Orqanizm üçün suyun mənbəyi və su mübadiləsinin tənzimi. 3. Makroelementlər və onların orqanizmdə fizioloji əhəmiyyəti.. 4. Mikroelementlər və onların orqanizmdə fizioloji əhəmiyyəti.. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
17.	MÖVZU 17. Bağırsaqlarda həzm,sorulma və onun mexanizmi Plan: 1. Bağırsaqlarda həzm prosesinin mahiyyəti 2. Mədəaltı vəzin xarakteristkası və onun həzmdə fizioloji rolu 3. Mədəaltı vəzin fermentlərinin təsnifatı və qida maddələrinə təsiri Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	

18.	MÖVZU 18. Enerji mübadiləsi, onun mahiyyəti, öyrənilmə üsulları Plan: 1. Enerji mübadiləsi haqqında anlayış 2. Enerji mübadiləsinin öyrənilmə üsulları 3. Enerji mübadiləsinin tənzimi Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
19.	MÖVZU 19 İstilik mübadiləsi və bədən temperaturunun tənzimi. Plan: 1. İstilik mübadiləsi və bədən temperaturunun tənzimi 2. Izotermiya, hipotermiya və hipertenniya haqqında anlayış 3. Temperaturun tənzimində beyin qabığının rolü Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
20.	MÖVZU 20. Qaraciyərin fiziologiyası Plan: 1. Qaraciyərin qan dövranı sisteminin ümumi xarakteristikası 2. Qaraciyərin funksiyalarının öyrənilməsi üsulları 3. Zülalların mübadiləsində qaraciyərin rolü. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
21.	MÖVZU 21. . Daxili sekresiya vəzilərinin fiziologiyası. Plan: 1. Hormonların təsir mexanizmi. 2. Qalxanabənzər vəzinin hormonu, qalxanabənzər ətraf vəzilər. 3. Böyrəküstü vəzilər. 4. Mədəaltı vəzidə daxili sekretor fəaliyyət(insulin) Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
22.	MÖVZU 22. Çoxalmanın fiziologiyası Plan: 1. Çoxalmanın mahiyyəti 2. Çoxalmada cinsiyyət hüceyrələrinin rolü Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
23.	MÖVZU 23 Mərkəzi sinir sisteminin fiziologiyası Plan: 1. Sinir sistemi haqqında ümumi məlumat 2. Sinir sisteminin tipləri 3. Mərkəzi sinir sisteminin funksiyaları. Mənbə(1;2;3;4;5;)	1	
		Cəmi:	45 saat

№	Keçirilən seminar mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
		Lab.	
1	Mövzu 1:İnsan və heyvan fiziologiyasından aparılan təcrübələrin təşkili, istifadə edilən məhlullar və üsullar. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
2	Mövzu 2:Qanın laxtalanma sürətinin təyini. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
3	Mövzu 3:Ürək tonlarının müayinəsi. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
4	Mövzu 4:Qan təzyiqinin təyini. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
5	Mövzu 5:Tənəffüsün tənziminin müayinəsi. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	

6	Mövzu 6: Ağız suyunun reaksiyasının tayini. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
7	Mövzu 7: Mədə şirəsinin turşuluğunun tayini. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
8	Mövzu 8: Nazik bağırsaqların motor fəaliyyəti və onun tənzimi. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
9	Mövzu 9: Kənd təsərrüfatı heyvanlarındareflekslərin müayinəsi (bəbək refleksi, cidov refleksi, qarın refleksi, quyruq refleksi, oynaq refleksi, axill refleksi, göz, qulaq refleksi) Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
10	Mövzu 10: Kənd təsərrüfatı heyvanlarında spermanın keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
11	Mövzu 11: Temperaturun, osmotik təzyiqin və turşuluğun spermaya təsirinin tayini. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
12	Mövzu 12: Maşın və sağlam üçün yelinin qiymətləndirilməsi. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
13	Mövzu13: Analizatorlar. Bəbək refleksinin tayini. Eşitmə analizatorunun adaptasiyası. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
14	Mövzu 14: Dərinin mexanoreseptörlarının həssaslıq astanasının tayini. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
15	Mövzu 15: Heyvanlarda cinsiyyət və vaideynlik davranışları. Mənbə(1;2;3;4;5;)	2	
	Cəmi:	30 saat	

XI. Fənn üzrə tələblər: Heyvanların morfolojiyası. Hərəkət orqanları sisteminin ümumi xarakteristikası; skelet, sümük birləşmələri; əzələ, dəri örtüyü orqanları; daxili orqanları; həzm sistemi orqanları; tənəffüs sistemi orqanları; sidik ifrazat sistemi orqanları; çoxalma orqanları sistemi; ürək-damar sistemi orqanları; limfa dövranı orqanları; qan dövranı; sinir sistemi; toxuma haqqında təlim; toxumaların mənşəyi; birləşdirici, əzələ, sinir toxumalarının quruluşu, morfoloji funksional təsnifatı; orqanların histoloji quruluşunun qanuna uyğunluqları.

Heyvanların fiziologiyası. Fiziologiya haqqında ümumi anlayış; orqan və toxumaların özünü tənzimləmə xassələri; müxtəlif heyvanlarda həzm prosesinin xüsusiyyətləri; qan, qan dövranı və limfa dövranı sisteminin fiziologiyası; tənəffüs və biokimyəvi proseslər zamanı enerjinin azad olunmasında oksidləşmənin əhəmiyyəti; yuxarı tənəffüs yolları, köks qəfəsi və aq ciyərlərin tənəffüs prosesində iştirakı; maddələr və enerji mübadiləsi; inkişaf, çoxalma, sinir və əzələ fiziologiyası, mərkəzi sinir sistemi fiziologiyası; qıcıq və ona cavab reaksiyası; duyu, görmə, lamisə, dadbilmə prosesinin mahiyyəti; stresslər.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Heyvanın anatomiq quruluşu, hərəkət orqanları sisteminin ümumi xarakteristikası; skelet, sümük birləşmələri; əzələ, dəri örtüyü orqanları yerləşdiyi yeri, yani topoqrafiyasını mükəmməl öyrənilməli.

FTN 2. Daxili orqanları; həzm sistemi orqanları; tənəffüs sistemi orqanları; sidik ifrazat sistemi orqanları; çoxalma orqanları sistemi; ürək-damar sistemi orqanları; limfa dövranı orqanları; qan dövranı; sinir sistemi. Orqanların və sistemlərin fuksiyalarını mənimsemək.

FTN 3. Heyvanların fiziologiyası haqqında ümumi anlayış; orqan və toxumaların özünü tənzimləmə xassələri; müxtəlif heyvanlarda həzm prosesinin xüsusiyyətləri;

qan, qan dövranı və limfa dövranı sisteminin. Fizioloji prosesləri mükəmməl bilmək.
FTN 4. Toxuma haqqında təlim; toxumaların mənşəyi; birləşdirici, əzələ, sinir toxumalarının quruluşu, morfoloji funksional təsnifatı; orqanların histoloji quruluşunun qanuna uyğunluqları öyrənmək və bilmək.
FTN 5. Mərkəzi sinir sistemi fiziologiyası, qıcıq və ona cavab reaksiyası; duyu, görmə, lamisə, dadbilmə prosesinin mahiyyəti. Müxtəlif formada olan stressləri bilməlidir.
FTN 6. Tənəffüs oksidləşmənin əhəmiyyəti; yuxarı tənəffüs yolları, köks qəfəsi və ağ ciyərlərin tənəffüs prosesində iştirakı. Heyvanların məhsuldarlığına olan təsirini bilmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. I- ci Kollekviuum sualları:

1. Fiziologiya fənni, onun əsas funksiyaları və metodları.
2. Qanın əsas funksiyaları, tərkibi və xassələri.
3. Qanın formalı elementləri (eritrositlər, leykositlər və trombositlər)
4. Oksigenin və karbon qazının daşınmasında hemoqlobinin rolü.
5. Qan lövhəcikləri (trombositlər). Qan dövranının orqanizm üçün əhəmiyyəti.
6. Böyük və kiçik qan dövranlarının hərəkətlərinin xüsusiyyətləri.
7. Ürəyin fiziologiyası.
8. Qanın damarlarda hərəkətini təmin edən faktorlar
9. Limfa və onun tərkibi.
10. Toxuma mayesi və limfanın əhəmiyyəti.
11. Limfa düyünlərinin funksiyaları.
12. İmmun sistemin morofunksional xarakteristikası.
13. Mərkəzi (I) və periferik (II) limfoid orqanlar.
14. Orqanizmin immun reaksiyası: T və V limfositlərinin immunitetdə iştirakı.
15. Qan ilə toxumalar arasında qaz mübadiləsi

II- ci Kollekviuum sualları:

1. Ağız suyunun tərkibi və xassələri.
2. Mədə həzmi.
3. Müxtəlif növ yemlərə qarşı mədə şirəsinin sekresiyası.
4. Qusma, onun mexanizmi və əhəmiyyəti.
5. Gövşəyənlərin çox kameralı mədəsində həzm prosesi.
6. Mədəaltı şirənin ifraz edilməsi refleksi.
7. Ödün əmələ gəlməsi, tərkibi və həzm də rolu.
8. Bağırsaq şirəsinin tərkibi və xassələri.
9. Sorulma və onun mexanizmi və tənzimi.
10. Nəcisin formallaşması və defeksiyası.
11. Maddələr və enerji mübadiləsinin bioloji əhəmiyyəti.
12. Mikroelementlərin fizioloji rolu.
13. Vitaminlərin maddələr mübadiləsində rolu.
14. Laktasiya haqqında anlayış, süd vəzilərinin yerləşmə yeri, həcmi, forması.
15. Ağız südü və onun bioloji rolu.

XV. İmtahan sualları:

1. Fiziologiya fənni, onun əsas funksiyaları və metodları.
2. Qanın əsas funksiyaları, tərkibi və xassələri.
3. Qanın formalı elementləri (eritrositlər, leykositlər və trombositlər)
4. Oksigenin və karbon qazının daşınmasında hemoqlobinin rolü.
5. Qan lövhəcikləri (trombositlər). Qan dövranının orqanizm üçün əhəmiyyəti.

6. Böyük və kiçik qan dövranlarının hərəkətlərinin xüsusiyyətləri.
7. Ürəyin fiziologiyası.
8. Qanın damarlarda hərəkətini təmin edən faktorlar
9. Limfa və onun tərkibi.
10. Toxuma mayesi və limfanın əhəmiyyəti.
11. Limfa düyünlərinin funksiyaları.
12. İmmun sistemin morfolofsional xarakteristikası.
13. Mərkəzi (I) və periferik (II) limfoid orqanlar.
14. Orqanizmin immun reaksiyası: T və V limfositlərinin immunitetdə iştirakı.
15. Qan ilə toxumalar arasında qaz mübadiləsi.
16. Ağız suyunun tərkibi və xassələri.
17. Mədə həzmi.
18. Müxtəlif növ yemlərə qarşı mədə şirəsinin sekresiyası.
19. Qusma, onun mexanizmi və əhəmiyyəti.
20. Gövşəyənlərin çox kamerallı mədəsində həzm prosesi.
21. Mədəaltı şirənin ifraz edilməsi refleksi.
22. Ödün əmələ gəlməsi, tərkibi və həzmdə rolü.
23. Bağırsaq şirəsinin tərkibi və xassələri.
24. Sorulma və onun mexanizmi və tənzimi.
25. Nəcisin formallaşması və defeksiyası.
26. Maddələr və enerji mübadiləsinin bioloji əhəmiyyəti.
27. Mikroelementlərin fizioloji rolü.
28. Vitaminlərin maddələr mübadiləsində rolü.
29. Laktasiya haqqında anlayış, süd vəzilərinin yerləşmə yeri, həcmi, forması.
30. Ağız südü və onun bioloji rolü.
31. Südün əmələ gəlməsi prosesi və onun tənzimi
32. Tənəffüs prosesinin mahiyyəti və tənəffüsün növləri
33. Tənəffüsün tipləri və miqdarı
34. Yuxarı tənəffüs yollarının əhəmiyyəti və aq ciyərlərin həyat tutumu
35. Tənəffüz sisteminin ən çox təsadüf olunan xəstəlikləri və onların profilaktikası
36. Tənəffüzün fazaları və mərhələləri
37. Karbohidratların mübadiləsi və onun tənzimi
38. Yağların mübadiləsi və onun tənzimi
39. Züləllərin mübadiləsi və onun tənzimi
40. Maddələr mübadiləsinin mərhələləri
41. Izotermiya, hipotermiya və hipertenniya haqqında
42. Qaraciyərin funksiyaları
43. Qaraciyərin həzmdə rolü
44. Bağırsaqlarda həzm prosesi
45. Oyanan toxumalar və onların ümumi xarakteristikası.
46. Mərkəzi sinir sisteminin funksiyaları
47. Süni mayalanmanın fizioloji əsasları.
48. Ev quşlarının çoxalması və onun xüsusiyyətləri
49. Refleks dövrü və onun hissələri.
50. Sinir mərkəzinin koordinasiyası, oyanmanın yayılması.

"Heyvanların morfoloziyası və fiziologiyası" fənninin sillabusu 050711 "Zoomühəndislik" ixtisası üzrə tədris planı və fənn programı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri" kafedrasında müzakirə edilərək (14 fevral 2025-ci il 12 sayılı protokol) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:

Kafedra müdürü:

dos. M.Q.Abdullayev

dos. R.M.Bilalov